

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

II. An potentiæ realiter distinguantur ab Anima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

receptionem, & vnionem, sensationem includere actionem & passionem: nihilominus non esse necessarium animam recipere sensationes, etiam si idem debeat esse principium sentiens & appetens, quia principium appetens appetitum materiali non est forma sed totum compositum: forma ratione actionis, & materia ratione passionis. Vnde non est necessarium, vt principium cognoscens sit forma, sed totum compositum: forma ratione actionis, & materia ratione passionis.

18 Hunc dicendi modum recte impugnat Arriaga supra: In primis, quia agere concipitur actus sentiendi diuisus in duobus subiectis, in vno ratione actionis, in altero ratione passionis. Deinde hoc admissio adhuc solutio non satisfacit, quia principium appetens non indiget cognitione, vt recipiat actum, quem producit, sed vt illum producat: non enim illuminatur ad recipiendum, sed ad agendum: ergo id, quod producit actum appetitus debet cognoscere; sed anima producit actum appetitus, ergo anima debet cognoscere: ergo anima debet habere id, quod requiritur ad cognitionem, quem discursus huiusmodi legitimum esse existimo: sed ex hac vltima illatione ab Arriaga discedo. Ille existimat ad sensationem requiri formaliter actionem & passionem: & ex hoc antecedenti consequenter infert animam fore principium actuum, & passuum sensationis. Ego censeo passionem non spectare formaliter ad sensationem, sed tantum actionem, & informationem, & tantum infero ex principio ex quo Arriaga deducebat actionem, & passionem, actionem, & informationem, seu vnionem sensationis respectu animæ sentientis: passionemque eiusdem sensationis respectu animæ supra impugnauimus. Neque nouum est in Philosophia concedere informationem formæ respectu subiecti, cui non inhereat, quia anima rationalis materiam, cui non inhereat, informat.

19 Dubium esse poterat, an sensatio recepta in materia, & vnita formæ, vniretur etiam materiæ: cui affirmatiue satisfacio, quia nullam vidimus formam inherentem subiecto, cui non sit vnita, licet viderimus formam vnitam subiecto, cui non inhereat.

20 Reddi iterum molesta obiectio de communicatione effectus formalis formæ ad subiectum, quam omnes adducunt contra communem sententiam, quæ sensationes in materia receptas, & vnitas constituit: Sensatio recipitur in materia: ergo illi communicat suum effectum formalem: ergo materia est sentiens. Respondeo ex dictis sæpe effectum formalem inseparabilem, quem communicant formæ subiecto cuiusque, nihil aliud esse quam se totam communicare terminando secundum totam suam entitatem vnionem ad subiectum; hoc autem, quod est in sensatione constituere sentiens, & in gratia, seu sanctitate constituere sanctum, & in aliis formis similes denominationes tribuere, est connotare subiecta apta, ex quibus, & ex forma illis vnita resultat talis denominatio, & concretum per illam significatum: non verò ex ipsa forma vnita alij subiecto. Ex gratia habituali, ex Angelo, & vnione inter vtrumque resultat hoc concretum, *sanctum*, quod non resultaret ex gratia, & ligno, etiam si inter lignum, & gratiam vnio intercederet.

21 Obiicies contra conclusiones, quibus dixi, sensationes brutorum subiectari, & vniri in anima, & sensationes hominis tantum vniri animæ: sequi ex illis esse magis immanentes sensationes bruti, quam hominis; ex quo infertur esse magis vitales, quod nullus concedit. Respondeo, operationes bruti esse magis immanentes respectu animæ rationalis, non tamen esse magis vitales, quia maior immanencia, quam habent operationes bruti respectu formæ est immanencia in hæsiua, seu mediâ in hæsiione, quæ ad vitalitatem non spectat, non informatiua, seu mediâ informatione, & vnione, quæ tantum ad vitalitatem conducit.

22 Vltimò noto totam hanc doctrinam, æquè defendi in opinione, quæ nullam vnionem cognoscit in accidentibus respectu subiecti, quod informant præter inherentiam, seu in hæsiionem, quia secundum hanc opinionem sensatio recepta in materia per in hæsiionem habentem vicem vnionis inter vtramque, potest per aliam vnionem, quæ in hæsiio non sit, esse vnita animæ, & licet concedatur omnem in hæsiionem accidentis in subiecto esse vnionem vtriusque, non ideo necessariò dicendum est omnem vnionem accidentis ad subiectum informationis esse in hæsiionem, sed potest habere vnionem identificatam cum in hæsiione respectu subiecti, quod informat, & cui inhereat, & aliâ vnio-

nem distinctam ab in hæsiione, quâ informet subiectum informationis, cui non inhereat. Aduerto similiter me probasse sensationes materiales hominis non subiectari in forma, ex quo tacite intuli subiectari in materia, quod posset aliquis in questionem vocare, quia potest sensatio non subiectari in forma, neque in materia, sed quantitate, de quo parum curauimus, quia vix potest reperiri coniectura, quæ inclinet ad dicendum subiectari in quantitate; & difficillè erit rationem inuenire, quæ probabiliter suadeat sensationes has magis subiectari in materia, quam in quantitate iuxta nostrum modum philosophandi, qui vitalem immanentiam illarum constituit in vnione immediata ad formam, iuxta quam nullam vnionem, neque in hæsiionem requirunt in ordine ad materiam, vt vitales sint. Nihilominus coniector subiectari in materia, quia sunt operationes propriissimæ viuientis, quas in aliqua parte illius subiectari congruum apparet, quod ego speciali ratione probare non posse ingenuè fateor, neque id suadere meus est animus, sed tantum persuadere sensationes has non recipi in anima rationali adhuc inadæquatè, de quo in hac re est tota inter auctores dissertatio.

PUNCTUM II.

An potentia realiter distinguantur ab anima.

§. I.

Doctorem placita.

1 Pro vtraque contradictionis parte stat densum Doctorem agmen, negans potentiam realiter distingui ab anima. Ductat Scot. in 2. dist. 16. q. vnic. licet suam distinctionem ex natura rei illis accommodet. Consentit Bonau. dist. 3. q. 3. Doctorum turba nullam distinctionem realem, neque ex natura rei inter potentias, & animam inuenit. Sic sentit Greg. in 2. dist. 16. q. 3. Oham dist. 16. q. 24. & 26. Gabriel ibid. q. 1. Marfil. in 1. q. 1. art. 3. Henric. quolibet 3. q. 14. Hurt. disp. 4. sect. 4. Arriaga disp. 3. sect. 4. quibus ferè omnes recentiores, qui hoc tempore scribunt, consentiunt.

2 Dux illorum, qui distinctionem potentiarum ab anima propugnant, fertur D. Th. 1. p. q. 77. art. 1. quem tota sua sequitur schola, Caiet. ibid. Aegid. quodlib. 3. q. 10. Capreolus in 1. dist. 3. q. 3. art. 2. Sorus in Logica, c. de proprio q. 2. Heruæus quodlib. 1. q. 9. ex nostris hanc amplectuntur opinionem P. Suarius tom. 4. Metaph. disp. 18. sect. 3. n. 13. & sequentibus, & lib. 2. de anima, c. 1. P. Vafq. 1. 2. tom. 1. disp. 14. cap. 3. P. Greg. de Valentia tom. 1. disp. 6. q. 3. punct. 2. P. Toletus lib. 2. de anima, c. 4. q. 9. P. Rubius lib. 2. de anima, c. 3. tract. de potentiis animæ, q. 1. n. 6. PP. Conimbric. lib. de anima, c. 3. q. 4. Sententiam mediam amplexus est Durandus in 1. dist. 3. q. 2. qui arbitratu est potentias animæ vegetatricis, nimirum virtutem nutriendi, & generandi esse idem re cum anima, facultates verò sentiendi, & intelligendi, ab ea realiter distingui.

§. II.

Propria sententia.

3 PRIMA CONCLUSIO. Implicat potentia volitiua distincta realiter ab anima, & ab intellectu formaliter libera. Probo: omne principium liberum vt liberum essentialiter includit cognitionem principij liberè operantis: sed potentia volitiua distincta ab anima, & ab intellectu non esset cognoscitiua, neque posset habere cognitionem, vt fatentur omnes, qui distinctione potentiarum tuentur: ergo non esset libera. Respondebis: sufficere cognitione intellectus, vt voluntas libera constituatur. Contra: si intellectus & voluntas distinguantur, voluntas non constituitur realiter cognoscens per cognitionem voluntatis: ergo etiam si versaretur circa obiectum turpe, & se actibus prauis ex obiecto exerceret, rectè posset dicere ignorans & inscia operis à me facti, *fecit illud*: ergo non liberè. Confirmatur: In principiis, quæ influunt in volitionem, illud libertatè propriam exercet, quod determinat alia compincipia ad operandum; & illud est liberum in actu primo, quod potest se ipsum, & reliqua, ex quibus actus primus componitur, ad eandem efficientiam determinare: sed tantum principium cognoscitiuum potest determinare seipsum, & alia compincipia

principia: ergo tantum compingit principium cognoscitivum est liberum: sed voluntas distincta ab intellectu, & anima non esset principium cognoscitivum: ergo non esset principium liberum. His omnibus nulla superest solutio, nisi recurrere ad cognitionem intellectus, & illam voluntati applicare, quod sæpe impugnavi, quia si intellectus, & voluntas distinguuntur, cognitio intellectus respectu voluntatis perinde se habet ac si non esset.

4 SECUNDA CONCLUSIO. Implicat potentia volitiva formaliter, hoc est, quæ formaliter constituitur ipsa in se volens per actus ab illa productos distincta realiter ab intellectu, & a voluntate. Hæc conclusio ad plura se extendit, quam præcedens, quam includit, placuit tamen præcedentem præmittere, quia non nihil efficacius probatur, licet hæc mea sententia ex communibus principiis efficacissimam habeat rationem, illam expendo ex dictis Punct. præced. Principium volitivum, quod formaliter per cognitionem constituitur volens essentialiter debet esse cognoscitivum: sed voluntas distincta ab anima, & ab intellectu non esset principium cognoscitivum: ergo non posset esse principium volitivum, quod formaliter per volitionem constitueretur volens. Teneat legitime consequentia, & Minor est evidens. Tota difficultas, si aliqua est in hoc discursu ex Maiori dependet, quod expeditur, ne singularis tibi videatur conclusio quæ ex præmissis, quas tota schola sine controuersia cõcedit, per legitimam illationem deducitur. Maiorem expendo principium volitivum, quod volens constituitur per volitionem, debere esse cognoscitivum, nemo hucusque negavit: sed posset aliquis, ut vim huius argumenti effugeret, asserere sufficere cognitionem intellectus radicari in eadem anima ut voluntas posset amare, & odio habere: quæ solutio sæpe impugnavi ex eo, quod voluntas, etiam si subiectum haberet commune cum intellectu, æquè ignara maneret posita cognitione intellectus: ac si non esset posita: ergo nihil præstat voluntatis subiectum commune cum intellectu, neque huius cognitionis, ut ipsa possit amare, vel odio habere.

5 Aliter posset aliquis respondere, dicendo requiri principium aliquod volens, per hæc volitionem, quod se ad illam determinat, & potest esse liberum respectu illius, esse formaliter cognoscens, & propter hanc rationem eadem animam, quæ vult, debere intelligere: non tamen requiri omne principium volens ex vi huius volitionis esse formaliter cognoscens: sed posse dari aliquod, videlicet potentiam volitivam, quod per volitionem constituitur volens, & tamen non indiget cognitione, quia est volens constituitur, non tamen se determinat ad volitionem, sed anima ipsam determinat, ut producat volitionem, & ut per ipsam amet, vel odio habeat, sicuti determinat habitum, ut volitionem producat. Propter hanc solutionem dixi non nihil efficacius probari conclusionem præcedentem, quæ integra remaneret, etiam si hæc solutio veram contineret doctrinam, quam falsam, neque sustinendam esse sic probo. Principium volitivum non solum indiget cognitione ut se ad amandum determinet, sed ut amet: ergo cognitio requiritur ex parte cuiuscunque volentis, etiam non se determinantis ad cognitionem. Antecedens probatur: si cognitio tantum requireretur, ut principium cognitionis se determinaret ad illius productionem, & non ut vellet, seu amaret, vel odio haberet obiectum, posset dari substantia aliqua non cognoscitiva, quæ posset amare, & odio habere per actus amoris & odij, ad quos ipsa non se determinaret, sed necessario esset per modum actus primi determinata ad illos: sicut ignis determinatus est ad calefaciendum in quocunque subiecto applicato, quod nullus cõcedet: asserere enim, posse dari substantiam volitivam, & non cognoscitivam, nimis est paradoxum. Secundò probo cognitionem requiri præcisè ex parte cuiuscunque principij ad hoc ut possit velle, etiam si ab alio esset determinatum ad productionem amoris: cognitio se habet respectu principij amanti tanquam applicatio obiecti amandi: sed omne principium requirit obiectum amandum sibi applicatum: ergo omne principium amans, etiam si ab alio sit determinatum ad amorem requirit obiectum sibi applicatum: ergo requirit illius cognitionem ut possit circa illud actum amoris tendere. Omne principium amans indiget obiecto sibi applicato ad illud amandum, probo à paritate principij intelligentis, quod etiam respectu illorum actuum, qui determinationi voluntatis subduntur, indiget applicatione obiecti mediâ specie facta. Secundò quia de ratione totius principij amantis est moveri bonitate, non ut existat, quia sæpe actus voluntatis fertur in bonitatem, quæ non existit, sed ut cognoscatur: ergo de ratione

totius amantis est ferri in bonitatem ut cognoscatur: dico ut cognoscatur, non quia ly *ut*, reduplicat rationem formalem obiecti, sed conditionem requisitam ad amorem. Concludendum est ex dictis, omne principium formaliter amans indiget cognitione: non solum ut se ad amorem determinet, sed ut amet, quia sicut amans etiam si ab alio determinetur ad amorem, obiectum respicit per amorem, ita obiecti indiget applicatione. Principia alia, quæ amorem producant, quæ non amant, non indigent hac applicatione, quia hæc non versantur circa obiectum: sed tantum circa subiectum, ex quo educunt actum amoris, & ita applicatione indigent respectu subiecti, non verò respectu obiecti, quam applicationem habet habitus per intimam præsentiam, quam habet cum subiecto, & per inhæsionem, quam habet in subiecto, ex quo amor educit. Vnum in hac solutione verum existimo pertingit, cognitionem ita requiri, ut principium amans se ad amandum determinet, ut abique dubio aliquo principium non cognoscens non possit se ad amorem determinare adhuc de potentia absoluta. An verò determinatum à Deo possit principium indigens cognitione ad amandum, sine illa supernaturaliter ferri in obiectum actum amoris, non sine formidine pro utraq; parte potest controuerti, quod præstabo Controv. 7. P. 3.

TERTIA CONCLUSIO. Possibilis est anima, quæ suas operationes producat mediis potentiis superadditis, quæ simul cum illis effectivè concurrat ad suas operationes, & cuti concurrat cum habitibus, speciebus, & aliis compingit. Totum fundamentum huius conclusionis fundum est ex non repugnancia talis anime, & potentiarum cum illa concurrentium. Non repugnanciam ostenderet argumentorum solutio, si quæ contra hanc conclusionem obicerentur, vnum tantum inveniretur, quod contra illam fieri posset, quod breviter propono, & solvo. Si anima concurrat ad suos actus, superflua est potentia, quæ simul cum illa concurrat ad illos: ergo impossibilis: Antecedens probatur: Prædicatum vitalitatis, quod est in actu, adequatè correspondet anime: ergo prædicatum vitalitatis superflue responderet potentiæ: reliqua prædicata non correspondent potentiis, sed aliis compingit: ergo potentia omnino est superflua. Respondendo primò Antecedens, ad cuius probationem resp. prædicatum vitalitatis reperitur in actu correspondere adequatè formaliter anime, quia anima habet rationem adequatè constitutivam vitalitatis, sicuti illa habet actus: non tamen correspondere eminenter adequatè, quia ut sæpe dixi ex correspondencia formali inter duas entitates, non inferitur correspondencia causalè ad effectum, neque ex correspondencia formali ad causam inter causam, & effectum inferitur necessariò causam esse adequatam: filius enim correspondentiâ habet formalem adequatam cum altero parente, tamen non ab illo tanquàm à causa adequata dependet: sed tanquàm à causa inadæquata à quocunque illorum, & tanquam causa adequata ab utroque.

QUARTA CONCLUSIO. Possibilis est anima, quæ immediate concurrat ad suas operationes vitales abique ulla alia potentia superaddita. Hæc conclusio probanda est ex solutione argumentorum, quæ adducunt auctores pro sententia constitutivè potentias ab anima distinctas; pleraque enim, vel omnia probare intendunt non posse dari animam, quæ sine potentiis superadditis principium sit diversarum operationum, quæ omnia referam, & solvam.

QUINTA CONCLUSIO. Animæ, quæ de facto dantur nullas habent potentias superadditas. Hanc conclusionem non ita certam existimo, sicuti præcedentes; ea enim quæ de facto sunt, vel non sunt, & sensuum experientia in illis vel in suis effectibus nobis non innotescunt, magis latent Philosophum, quam rerum possibilitas, vel impossibilitas quæ ex repugnancia, vel non repugnancia, quam ex natura rei inferunt prædicata essentialia, valet definiri. Moueor ad hanc conclusionem affirmandam, quia nulla est necessitas constituendi animam existentem cum his potentiis superadditis, neque fundamentum aliquod positum, quod suadeat existentiam harum potentiarum, & quia illis admittis tenemur etiam asserere animam immediate concurrere ad omnes suas operationes, & animam se ipsam determinare ad operationes efficiendas, ut probat est punct. præcedenti, quæ omnia sententia constituens potentias superadditas non admittit, imò potius ex his contradiçtoriè oppositis fundamentum desumit ad potentias superadditas adtribuendas: tum etiâ, quia secundum fundamenta prædicta, si daretur potentiam aliquam superadditam, quæ simul cum anima ad volitionem concurreret, hæc tantum se haberet ut partem principij illarum, & non esset potentia volitiva seu potens

potens velle formaliter sed tantum productiua volitionis, sicuti habitus infusus respectu actiui, ad quos datur, & tota ratio volentis, & liberè operantis ad quatenus esset apud animam quæ tantum amaret, & odio haberet, suamque exerceret libertatem, & non illa potentia. Quæ omnia minus communia sunt in schola, quam sententia negans potentias superadditas animæ, quam grauissimi Doctores sequuntur, quos supra dedi, & ferè omnes recentiores huius temporis. Et quod maioris est momenti pro hac sententia refert N. Val. supra D. Isidorum lib. II. etymolog. cap. I. eique suffragari videri D. August. lib. 9. de Trinit. cap. 4. & lib. 10. cap. II. & illam expressè tradit D. Bernard. sermone vndecimo in Cantica, illius sunt verba: *In anima tria intueor, rationem, memoriam, & voluntatem: & hæc tria eandem esse animam: quod si ab anima distinguerentur, non esset anima, sicuti calor non est ignis.* Mitto alia testimonia desumpta ex libro quarto de Spiritu, & anima, capite quarto, & decimo tertio, qui inter opera D. Augustini, illius nomine conscriptus legitur, quia liber hic non est Augustinianus, quia apud illum refertur Boetius diu Augustino ferè centum annis posterior, cuiuscunque tamen ille sit, illius auctoritas semper magni est habita, & liberum doctum, & eruditum esse testatur Bellarmin. de scriptoribus Ecclesiasticis.

9 Restat modò ad confirmationem huius, præcedentisque conclusionis expendere argumenta Doctorum, qui potentias superadditas admittunt, quod iam instituo.

§. III.

Argumentorum solutio.

10 NE temerè videar discedere à grauissimis, & sapientissimis Doctoribus, quos dedi pro sententia constitutente potentias ab anima distinctas, etiam mea sententia aliorum etiam doctissimorum auctoritate destituta non sit: In primis moneo sapientissimos Patres Suarium, & Vasquium locis supra citatis ingenuè fateri sententiam asserentem potentias non distingui ab anima haud difficile posse probari, & Valentiam loco supra citato hæc scripsisse: *Qualibet sententia ex his est probabilis, neque aliqua illarum manifestè demonstrari potest, neque magni etiam refert scire penitus quam sit probabilior:* & argumenta omnia, quæ distinctionem potentiarum ab anima propugnant dissoluit.

11 Arguit primò Suarez pro distinctione potentiarum ex illo Luca decimo: *Dilige Dominum Deum tuum ex tota anima, & ex totis viribus tuis*, ubi vult nomine virium potentias significari. Certè nihil magis præter interpretum mentes, quam hoc, & simile testimonium, quod habetur apud Matthæum in hunc sensum explicare, neque aliquid aliud illa verba inuunt, nisi Deum amandum esse quantum possumus, ita vt totum animi conatum impendamus, vt Deum ardentissimè diligamus. Ita D. Augustinus libro primo de doctrina Christiana c. 2. ubi ait: *Toto corde, tota anima, nullam vitæ nostræ partem derelinquit, quæ vocari debeat, & quasi locum dari, vt alia re velit frui: sed quicquid aliud diligendum venerit in animo, illuc rapiatur, quo totius dilectionis impetus currit.*

12 Arguit secundò ex Psalmo centesimo secundo: *Benedic anima mea Domino, & omnia, quæ intra me sunt, &c.* Vbi per illa verba, omnia, quæ intra me sunt, potentias ab anima distinctas significari ait Suarius, quod non probo, sed Genebrard assentior, qui sic prædictum testimonium interpretatur: *Omnia quæ intra me sunt, id est, omnia interiora, tã corporis, quam animi benedicite, cor, pectus, ad intima vsque ossa, per prosopopeiam: vel omnes meæ cogitationes, & intimi animi assensus, vel affectus per metonymiam.* Nec mirum est vocare ad benedicendum Deo omnes corporis partes, qui aquas, montes, bestias, & pecora ad eundem benedicendum sæpe conuocat.

13 Arguit tertio Suarez ad probandum potentias distinctas ex imperfectione creaturæ: quam rationem sic possumus expendere. Quo imperfectior est creatura, maiorem compositionem habet: ergo anima rationalis, supra quam sunt plures creaturæ possibiles perfectiores, non tantam perfectionem debet habere, vt vnum sit cum sua virtute productiua operationum, absque vlla compositione inter animam, & suas facultates. Respondeo non esse supra perfectionem creaturæ, neque animæ rationalis, esse vnum

cum sua virtute effectiua operationum, etiam si plures creaturæ possibiles sint perfectiores anima rationali, & quæ illam perfectione excedant, eademque accidentium simplicitate antecellant, quia etiam in virtute operatiua æqualem simplicitatem iuxta meam sententiam, vel æqualem compositionem in sententia, quæ potentias spirituales in Angelo, & anima distinguit, sunt plura alia accidentia, in quibus maiorem simplicitatē habet Angelus, & potest habere creatura alia perfectior animæ rationali, quæ obiecta, quæ anima rationalis cognoscit per multiplicem cognitionem, per eandem Angelus cognoscit, & cognitiones, quas anima rationalis per plures species producit, per eandem simplicem producit Angelus. Simili modo potest philosophari in quacunque alia creatura perfectiori animo rationali.

14 Arguit quartò Suarez à paritate primarum qualitatuum, quæ sunt virtutes actiue elementorum, & ab illis distinguuntur: ergo virtutes actiue animæ ab ipsis distingui debent. Responderi posset ex doctrina eiusdem Suarj, qui multus est Punct. 2. Metaph. disp. 42. sect. 4. n. 9. vt defendat has primas qualitates non pertinere ad primam qualitatis speciem, quia licet sint actiue, non sunt primæ, & per se intrent à natura ad agendum, sed ad ornatum, & ad conseruationem formæ exigentis talem qualitatem. Sed huic doctrinæ non assentior, quatenus in illa traditur has qualitates non esse inuentas à natura ad agendum, sed ex alia illius parte solutionem desumo. Hæ qualitates inuentæ sunt ad ornatum formæ, & ita debent ab illa distingui. Item inuentæ sunt, vt disponant ad formam substantialem, quod fieri non posset ab illis, si ab anima non distinguerentur, insuper etiam hæ qualitates necessariò elementis in summo gradu, tanquam passionibus illorum conueniant, debent esse communes omnibus mixtis, in gradibus remissis, habentque alia sexcenta propter quæ necessarium fuit fuisse procreatas cum distinctione reali ab illarum subiectis, & essentiis quarum sunt passionibus.

15 Arguit quintò idem Suarez: ex parte principij passiuī requiruntur aliqua accidentia vt vitales operationes recipiantur: ergo ex parte actiui requiruntur similiter alia accidentia, vt producantur. Respondeo paritatem desumi posse ex deorganizatione, tenente se ex parte passiuæ, vel ex quantitate, quæ in multorum sententia, est subiectum, medio quo materia prima recipit accidentia, & vitales potentias, & operationes. Si argumentum sumatur à paritate deorganizationis requisitæ ex parte passiuæ, non potest inferri ex parte principij actiui dandum esse aliquod accedens respectu harum operationum, quia deorganizatio non se tenet ex parte passiuæ per modum principij passiuī recipientis has operationes, sed disponentis ad illarum receptionem; quod si ex hoc inferre velint auctores oppositæ sententiæ ex parte principij actiui dandum esse dispositionem ad agendum, nihil contra sententiam, quam modò defendimus inferent, & facile possemus concedere deorganizationem requisitam ad operationes vitales esse condiciones vt efficiantur, & recipiantur, sed adhuc hoc non inferitur neque verum est, quia efficere præcisè non dicit aliquid in se intrinsecum habere, quod dicit pati, ratione cuius ex parte passiuæ dispositiones plures requiruntur, quæ ex parte principij vt purè effectiui necessariæ non sunt. Si argumentum sumatur à paritate quantitatis secundum prædictam sententiam, quæ omnia accidentia etiam vitalia in quantitate subiectari defendit, non probat dari diuersas potentias, quibus animæ effectiue concurrant, sed dari vnicam, quæ sit ad æquatum principium effectiui omnium operationum, sicuti quantitas est ad æquatum immediatum principium passiuum omnium accidentium. Ex his constat in re adeò dispari disparitatem assignari necessarium non esse. Possunt tamen plures rationes illius assignari, quia in materia fundamentum est vt dicamus ipsam recipere alia accidentia mediâ quantitate: in anima autem nullum reperitur, vt dicamus mediò alio accidenti operationes efficere, & quia necessum non est materiam immediatè adhuc inadæquatè operationes recipere, & necessum est animam saltem inadæquatè ad omnes effectiue concurrere.

16 Arguit sextò. Potentiæ dependent à corpore in operando: ergo sunt corporeæ. Hoc argumentum constitutum est pro potentiis sensitiuis, quas, cum toto composito esse identificatas tenent multi, ex his, qui potentias negant superadditas, vt huic argumento satisfaciunt: ego tamen nullam

nullam virtutem actiuam materiæ concedo respectu operationum vitalium, neque composito, nisi ratione animæ; compositum enim viuens nihil aliud est quam anima, & materia, ac proinde nullam vim actiuam habere potest, nisi ratione alterius partis, vel ratione vtriusque: ratione materiæ illam non habet; ergo tantum ratione formæ, siue per ipsam formam, siue per potentiam ortam ex illa, quæ potentia si esset superaddita compositi diceretur, quia oriretur à forma, & reciperetur in materia, & quia non oriretur à forma præcisa, sed à forma vt unita exigente vnionem saltem vt applicationem subiecti, in quo producenda est talis potentia. Respondeo concedendo potentias has dependere in operando à materiæ, & nego sequi ex hac dependentia potentiam esse corpoream, quod sic probetur. Etiam si duntaxat hæc potentia superaddita, anima concurrat ad has operationes, vt probauit Punct. primo, & cum eadem dependentia à materiæ, vt notum est, & tamen est spiritalis: ergo virtus actiua spiritalis potest dependere à corpore.

17 Arguit septimò. Operatio sensitiua corporea est immanens: ergo debet dependere ab aliqua potentia corporea, in qua possit subiectari. Respondeo multis modis posse has operationes corporeas esse immanentes, etiam si tantum ab anima dependant, illos explicui Contr. præcedenti, Punct. i. modò breuiter dico, has operationes esse immanentes propter vnionem immediatam, quam habent cum anima vt dixi Puncto præcedenti.

18 Arguit octauò. Potentiæ sensitiuæ ordinantur ad actus corporeos: ergo sunt corporeæ, quia nihil spirituale potest ordinari ad aliquid corporeum. Respondeo potentias non ordinari ad actus corporeos tanquam ad finem, propter quem sunt intentæ, sed tanquam causas ad suos effectus, eo modo, quo dixi Controu. i. Punct. i. animam ordinari ad suas operationes.

19 Arguit nonò. Anima est indifferens ad operationes diuersarum potentiarum: ergo indiget potentiis superadditis, vt determinetur ad producendos actus huius potetie, potius quam illius. Multi redarguunt: Anima est indifferens ad producendas suas passionēs, & determinatur ad producendas omnes: ergo eodem modo potest determinari ad illorum actus producendos. Ineptæ redargutio: anima numquam est indifferens ad producendum potius potentiam intellectuam, quam volitiuam; visuam, quam auditiuam, sed potens omnes producere, & determinata ad omnes producendas, in quarum productione nulla est contingentia, quæ magna intercedit in productione cuiusque actus vitalis. Melius retorquetur argumentum ex indifferencia, quam habet anima ad assensum & dissensum, amorem & odium; ad actum visionis tendentis in obiectum album, & actum tendentis in obiectum nigrum, & tamen hanc indifferenciam determinat ipsa anima, vel aliud comprincipium, & non alia potentia, quæ detur pro assensibus distincta ab illa, quæ datur pro dissensibus: ergo sicuti determinatur sine noua potentia differentia inter assensum & dissensum, poterit determinari inter intellectiōem, & volitiōem. Respondebis maiorem esse differentiam inter volitiōem, & intellectiōem, quam inter assensum & dissensum, & ita hanc posse dari sine noua potentia, & non illam. Sed inquiri, quæ lege taxata sint hæc determinatiua, vt pro tanta indifferencia determinanda, & non pro tanta exigatur noua potentia, & alia determinatiua non sufficiant, quæ minorem indifferenciam determinabant? Nulla certè, sed gratis omnino potentia superaddita exigitur ad hanc indifferenciam auferendam. Respondeo animam esse indifferenciam ad suos actus, hanc autem indifferenciam non indigere potentiis superadditis ad sui determinationem, sed tolli per species, vel alia comprincipia in actibus omnino necessariis, & in actibus liberis in se tolli ab ipsa anima libera in actu primo constituta per ipsorum exercitium, & in actibus potentiarum, quæ voluntati subduntur tolli per actus voluntatis illos imperantes.

20 Hæc omnia argumenta desumpta sunt ex nostro Suariorum loco allegato ex disp. 18. Metaph. præter duo testimonia, quæ adducit loco citato ex lib. de anima. Noster Tolet. quæst. 9. plura congerit argumenta sua, & aliorum pro hac sententia; soluit facta ab aliis, quæ vix indigent solutione, & ex propriis vnum, vel alterum inuenio distinctum ab his, quæ ex Suario retuli, quod hic referam. Sic arguit Toletus. Plura tribuimus aliquibus potentiis quæ negamus aliis, dicimus enim intellectum intelligere, & voluntatem amare, & dicere non possumus, intellectum amare, & voluntatem intelligere, & sic de aliis: ergo hæc potentia inter se distinguuntur: ergo distinguuntur etiam ab anima, quia ea, quæ sunt inter se distincta non possunt vni tertio esse identificata. Hoc argumento vniunt etiam Conimbricenses supra, quod si aliquid probaret conuinceret attributa in Deo realiter inter se ab ipso distinguuntur, quia non dicimus Deum misericordiam punire, & iustitiam parcere, neque intellectu amare, & voluntate intelligere, sed singulis attributis singulas operationes accommodamus. Respondeo nos tribuere operationes accommodamus intellectui, & amandi voluntati, quia ipsam animam quatenus intelligit, intellectum; quatenus amat, voluntatem vocamus, per ordinem enim ad diuersas operationes diuersas virtutes in illa cognoscimus formaliter inter se distinctas, & realiter inter se & cum ipsa anima identificatas, & quapropter realiter & nulla distinctione intellectus intercedente intellectus, & voluntas, omnes animæ potentia, quæ vnum sunt ad quamlibet actionem eodem omnino modo concurrunt, & in hoc sensu verum est hominem amare intellectu, & voluntate intelligere, & tamen ineptus loquendi modus, quia cum dicimus, intellectus, & voluntas, iam distinguimus formaliter vtramque potentiam, & ita in sensu formali de illis vt formaliter distinctis loqui debemus.

Arguit insuper: Potentia visiva in homine cæco separatur ab homine: ergo distinguitur ab anima. Eodem modo arguunt alij potentias recipere magis, & minus, ex quo eandem inferunt distinctionem. Respondeo potentiam visuam in cæco, & auditiuam in surdulo non separari ab anima, neque in sensu aliquo recipere magis aut minus, sed tantum deperdi deorganizationem requisitam ad illorum actus, quæ perditā nullus illorum potest exerceri à potentia permanente identificata cum anima & propter eandem deorganizationem magis, minusve attemptatam iuxta exigentiam actuum potentiarum eademmet immutata intrinsecè perseverante, perfectius, vel imperfectius illos exercet.

Arguunt Thomistæ, substantiam non esse immediatè à operationibus, quod sæpè negauit. Arguunt, actus, & potentiam debere esse in eodem genere, quod modò nego, si hoc ita intelligant, vt actus, & potetia debeant esse intra idem genus substantia, vel accidentis, quod hic contendunt. Arguunt, animam fore in perpetua operatione si operaretur immediatè, & non per potentias superadditas: quod nego, similiter, quia eodem modo posset inferri potentias fore in perpetua operatione, ex eo quod per se ipsas immediatè, & non per alia comprincipia superaddita operantur. Hæc sunt argumenta, quibus auctores potentias distinctas ab anima, propugnant quæ ita prolixè retuli propter auctoritatem grauissimorum ac doctissimorum Doctorum, qui oppositam sententiam defendunt.

PUNCTVM III.

An potentia anima distinguantur ab ipsa formaliter.

Difficultas hæc tantum inter recentiores huius temporis exagitur, antiqui in distinctione reali defendendi, vel impugnandi intenti, de hac distinctione rationis non egere. Affirmant aliqui potentias realiter identificatas cum anima ab ipsa formaliter distinguuntur. Alij qui rem subtilius inspicere nullam distinctionem formalem inuenire inter animam, illiusque potentias.

PRIMA CONCLUSIO. Potentiæ animæ inter se formaliter distinguuntur, & quamlibet illarum saltem inadæquate ab anima distinguuntur necesse est. Prior pars conclusionis probatur ex distinctione actuum, & ex diuerso modo, quo hi actus procedunt à suis principiis, intellectus enim & volitio non solum distinguuntur specie sicuti assensus, & dissensus, sed etiam distinguuntur ex diuerso modo respiciendi suum obiectum, quia intellectus trahit ad se obiectum, illud in se quasi depingendo, & representando: & voluntas fertur in suum obiectum per amorem, qui est quasi pondus quod animam in rem amatam inclinat, iuxta illud: *Amor meus est pondus meum; illuc feror quæque feror.* Eodem modo distinguuntur sensus internus, & materialis